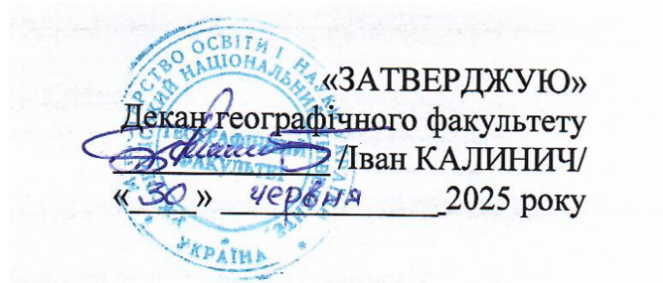

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ФАХУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	Е “Природничі науки, математика та статистика”
Спеціальність	Е4 “Науки про Землю”
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов’язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху за спеціальністю» для здобувачів вищої освіти галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика» спеціальності Е4 «Науки про Землю», освітньої програми «Географія».

Укладач: Салюк Мар'яна Романівна, завідувач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування, доцент, кандидат географічних наук.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 13 від «2» червня 2025 р.

Завідувач кафедри Мар'яна САЛЮК

Схвалено методичною комісією географічного факультету

протокол № 11 від «27» червня 2025 р.

Голова методичної комісії Людвиг ПОТШ.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,4	2	2
	Лекції:	
	30	8
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: усний	Лабораторні:	
	<i>не передбачені</i>	
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху» для спеціальності «Науки про Землю» (освітня програма «Географія») є формування системи знань про об'єкт і предмет сучасної географічної науки, її структури й найважливіші наукові засади, основні етапи розвитку та місце у формуванні наукової картини світу.

Головні цілі, які ставить перед собою курс, включають:

- з'ясування місця географії у системі Наук про Землю, формуванні наукової картини світу та її зв'язків з іншими науками;
- ознайомлення зі структурою спеціальності «Науки про Землю» та географії зокрема, їх найважливішими науковими засадами, принципами, законами;
- формування базових знань про географію;
- визначення об'єкта та предмета сучасної географічної науки;
- розгляд основних етапів розвитку географічної науки, її методології.
- надання інформації про основні види географічної діяльності та сфери практичної діяльності фахівця;
- представлення перспектив розвитку спеціальності та основних досягнень і проблем у галузі;
- ознайомлення з освітньою програмою, навчальним планом, формами організації освітнього процесу та вимогами до студентів;
- формування навичок організації власної самостійної й індивідуальної роботи з географії;
- набуття навичок роботи з фаховою літературою.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ФК 1. Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему.

ФК 2. Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер.

ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху за спеціальністю «**Географія**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 2.2	Загальне землезнавство
ОК 2.14	Основи екології
ОК 2.4	Геологія загальна та історична
ОК 2.8	Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів
ОК 2.23	Рекреаційна географія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми **Географія**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.	ПРН 1
Використовувати усно і письмово професійну українську мову.	ПРН 2
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.	ПРН4
Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.	ПРН 6
Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.	ПРН 7
Обґрунтовувати вибір та використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та антропогенних систем і об'єктів.	ПРН 8
Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.	ПРН 10
Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації.	ПРН 12
Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.	ПРН 13
Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю.	ПРН 14
Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.	ПРН 15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Вступ до фаху (за спеціальністю «**Географія**»)»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати вимоги державного стандарту підготовки бакалаврів зі спеціальності Науки про Землю; об'єкта і предмета вивчення сучасної географії, структури системи географічних наук, місця географії в системі наук про Землю; історії розвитку географії як науки, та історії розвитку географічної думки; внесок видатних географів у розвиток науки	ПРН 1, 4, 12
Знати і розуміти та уміти оперувати базовими поняттями, категоріями та принципами з теорії географії.	ПРН 1, 6, 12

Знати і розуміти предметну область спеціальності «Науки про Землю» та особливості професійної діяльності географа, основні види географічної діяльності та їх поділ.	PH 6, 7
Здатність до системного географічного мислення при вивченні природи Землі та стану довкілля. Здатність застосовувати базові знання для глибшого розуміння сутності процесів та явищ у природних оболонках Землі.	PH 6, 7, 15
Усвідомлювати суспільну значущість своєї майбутньої професійної діяльності та необхідність професійної саморегуляції; знати цілі сталого розвитку та можливості їх досягнення у професійній сфері	PH 12
Уміти здійснювати пошук, збирання, оброблення та базовий аналіз інформації в області географічних наук та з різних джерел.	PH 2, 4, 7
Знати і вміти застосовувати методи географічних досліджень	PH 4, 7, 8
Вміти пояснювати зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників; формулювати наслідки та детермінанти географічних процесів у контексті концепції сталого розвитку.	PH 8, 10, 13, 14
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, використовуючи фахову термінологію.	PH 2, 13
Вміти організовувати власну самостійну й індивідуальну роботу з географії з дотриманням морально-етичних аспектів дослідження, а також продовжувати навчання та вдосконалення своїх знань й умінь із значним ступенем автономії. Володіти основними формами самостійної науково-дослідницької роботи з обраної спеціальності, керуватися принципами збалансованого розвитку.	PH 8, 12, 13, 14, 15
Вміти складати анотації та реферати з історії й методології географії; виконувати бібліографічне описання літератури й джерел; користуватися методичним апаратом підручників і навчальних посібників; усвідомлено засвоювати географічну наукову картину світу.	PH 2, 13

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, інструктаж), практичні (вправи, лабораторні роботи), наочні методи (спостереження, ілюстрації, демонстрації).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: залік; стандартизовані тести; презентації; командні проекти; виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове чи комп'ютерне тематичне тестування, виступи на семінарських заняттях.

Форма модульного контролю: тестування, письмова робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	бали за активність та ініціативу	30	100
8	8	8	8	8	8	8	8	6		

T1, T2 ... – теми практичних робіт

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума	
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	бали за активність та ініціативу	30	100

8	8	8	8	8	8	8	8	6	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	--

T1, T2 ... – теми практичних робіт

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	35	6	35
Тестування при тематичному оцінюванні / Письмове тестування при тематичному оцінюванні	2	20	2	20
Презентація	1	10	1	10
Виступ з доповіддю	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом	11	100	11	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Вступ до фаху» проводиться двічі на семестр, згідно розкладу модульних контролів визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До початку модульної контрольної роботи здобувачі мають мати поточні підсумкові бали за практичні роботи та самостійну роботу. Модульна контрольна робота складається з 30 тестових завдань. Кожне завдання оцінюється в 1 бал, відповідно, студент отримує сумарну кількість балів за вірні відповіді.

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Під час другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених здобувачем. Якщо здобувач набрав 60 і більше балів, то екзамен може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі, якщо здобувач бажає поліпшити свою оцінку, він складає екзамен за всією програмою навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання модульного циклу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка: національна та ECTS	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно А	Здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
82-89	Добре В	Здобувач повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою

74-81	Добре С	Здобувач розкрив теоретичні питання, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.
64-73	Задовільно D	Здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння матеріалу.
60-63	Задовільно E	Здобувач неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі.
35-59	Незадовільно FX	Здобувач не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.
0-34	Незадовільно F	Здобувач, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Семестровий контроль з дисципліни «Вступ до фаху» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю усна за змістом і структурою екзаменаційних білетів (затверджених на засіданні кафедри). Протягом семестру здобувачі можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводяться в національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ECTS. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то екзамен може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення їх результатів.

Якщо здобувач освіти за результатами модульних контролів набрав 60 і більше балів, а на екзамені отримав менше 60 балів, то викладач має право з метою з'ясування повноти оволодіння програмою дисципліни, сформованості умінь та навичок, поставити додаткові питання в межах програми навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих за відповіді на додаткові питання.

Критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Основи теорії географії як складової наук про Землю

Тема 1. Вступ до спеціальності Е4 «Науки про Землю» освітньої програми «Географія». Навчальний план бакалавра географії. Освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки бакалавра спеціальності Е4 «Науки про Землю». Навчальний план підготовки бакалавра зі спеціальності в Ужгородському національному університеті імені В.Г. Міжнародна хартія географічної освіти. Основні форми навчальної діяльності студентів-географів.

Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу "Вступ до фаху" за кредитно-модульною системою навчання. Завдання вивчення географії у ЗВО. Суть географічного мислення. Особистісні якості географа-науковця. Джерела географічної інформації і методика роботи з ними.

Тема 3. Структура системи географічних наук. Об'єкт і предмет вивчення сучасної географії. Місце географії в системі наук. Місце географічної картини світу в загальнонауковій картині світу. Структура системи географічних наук, їх зв'язок з науками про Землю та іншими науками (природничими і суспільними).

Тема 4. Коротка історія розвитку географії. Етапи в історії розвитку географічних знань. Сучасний стан розвитку географії як науки в Україні та світі.

Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі. Фундаментальні основи розвитку природничої географії. Наукові здобутки дослідників. Питання походження Землі та її кулястості. Напрямки географічних знань. Неомобілізм. Нептунізм / плутонізм. Основи сучасної фізичної географії.

Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні. Природнича географія в Україні. Історичний зріз становлення природничо-географічних досліджень на теренах України.

Тема 7. Еволюція уявлень та сучасні погляди про об'єкт і предмет географії. Сутність географічної оболонки. Основні підходи до цілісності географічних знань. Структура географічних знань. Поняття про об'єкт географічної науки. Поняття про предмет географічної науки. Об'єкт і предмет географії в історичному зрізі. Об'єкт і предмет природничої географії. Сучасні підходи до визначення об'єкту природничої географії. Предмет сучасної природничої географії.

Змістовий модуль 2.

Природнича географія: історія становлення, методологія, сучасний стан.

Тема 8. Природнича географія з початку зародження до Нового часу. Наукові погляди Піфагора, Фалеса, Анаксимандра, Анаксимена, Емпедокла, Гіппократа, Аристотеля у розвиток античної науки, в тому числі – географії. Геоцентрична й геліоцентрична моделі світу. Геродот – засновник країнознавчого напрямку в географії. Ератосфен – «батько» географії, його внесок в розвиток науки. Внесок у розвиток географії вчених часу Стародавнього Риму (Страбона, Плінія Старшого, Клавдія Птолемея). Географія середньовіччя (середина V – кінець XV ст.). Географічні знання в середньовічній Європі, арабському Сході, Київській Русі.

Розвиток географічних уявлень епохи Відродження й початку Нового часу. Праці Н.Карпентера і Б.Варенія. Географія у XVIII – XIX століттях (Нового часу). Перші підручники з географії. Наукові гіпотези про виникнення Землі й Сонячної системи (Г.Лейбніц, М.Ломоносов, Е.Кант). Природознавчі й географічні погляди Е.Канта.

Тема 9. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття. Фундатори німецької географічної школи – Александр Гумбольдт і Карл Ріттер, їх основні праці, спільні риси й відмінності наукових поглядів. Передумови „розповзання” (диференціації) єдиної географії в середині XIX століття: швидкий розвиток капіталізму і матеріальних потреб суспільства, вплив філософії позитивізму, розвиток методології природознавства. Розвиток галузевих фізико-географічних наук під вплив фізики. Зародження економічної географії (її

поступове відділення від статистики). Розкол географів на прибічників «унітарної» та «дуалістичної» географії. Створення географічних товариств у різних країнах.

Тема 10. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.). Ф. Ратцель – основоположник геополітики, А. Геттнер – засновник хорологічного напрямку, Р.Хартшорн – провідник регіонального напрямку в географії, З.Пассарге – провідник ландшафтної географії. Представники французької географічної школи – Е.Реклю, П.Відал де ла Бланш, їх праці й географічні погляди. Найпоширеніші напрямки зарубіжної географії – екології людини, математична географія, радикальна географія.

Тема 11. Формування наукових географічних шкіл. Географічні школи. Наукова школа Імператорського географічного товариства, її засновники і найбільш активні члени, основні результати їх досліджень (П.П.Семенов-Тань-Шанський, О.І. Восейков, П.А.Кропоткін та інші). Географічна школа університетів. (Д.М. Анучин, В.В.Докучаєв та їх учнів. Внесок у розвиток географії П.І. Броунова, П.А.Тутковського, С.Л.Рудницького.

Тема 12. Розвиток географії України в радянський період. Фізико-географічні школи: докучаєвська комплексна ландшафтознавчо-землезнавча, геохімічна й ґрунтознавча, біогеоценологічна, океанологічна, геоморфологічна й палеографічна, геофізичних методів у географії, антропогенного ландшафтознавства, історичної географії, економіко-географічна школа.

Тема 13. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань. Міжнародне співробітництво в організації географічних досліджень. Сучасні тенденції у розвитку географії: традиційні (комплексний географічний, хорологічний, антропоцентричний підходи), нові (екологічний, конструктивно-географічний підходи).

Тема 14. Методологія географічних досліджень. Методологія як процес отримання нового знання. Рівні методологічного знання. Метод, як певна послідовність дій, прийомів і операцій, виконання яких необхідно для досягнення раніше поставленої мети.

Тема 15. Групування методів сучасних географічних досліджень. Групи методів географічних досліджень, які застосовують для збирання первинної інформації про певну територію чи явище (польові, стаціонарні, дистанційні). Загальнонаукові методи дослідження: аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання, ідеалізація, систематизація. Групи методів обробки вже накопиченої географічної інформації.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 90					
	Форма навчання: <i>денна</i>					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1. “Основи теорії географії як складової наук про Землю”						
Тема 1. Вступ до спеціальності Е4 «Науки про Землю» освітньої програми «Географія».	5	2		-	-	3
Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу ”Вступ до фаху”	7	2	2	-	-	3
Тема 3. Структура системи географічних наук	5	2		-	-	3
Тема 4. Коротка історія розвитку географії	7	2	2	-	-	3
Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі.	5	2		-	-	3

Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні	7	2	2	-	-	3
Тема 7. Еволюція уявлень та сучасні погляди про об'єкт і предмет географії.	6	2	1	-	-	3
Модульна контрольна робота	1		1	-	-	
Разом за модуль	43	14	8	-	-	21
Модуль 2. “Природнича географія: історія становлення, методологія, сучасний стан”						
Тема 8. Природнича географія з початку зародження до Нового часу	5	2	2	-	-	3
Тема 9. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття	7	2		-	-	3
Тема 10. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.)	5	2		-	-	3
Тема 11. Формування наукових географічних шкіл	5	2	2	-	-	3
Тема 12. Розвиток географії України в радянський період.	7	2		-	-	3
Тема 13. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань	5	2		-	-	3
Тема 14. Методологія географічних досліджень	5	2	1	-	-	3
Тема 15. Групування методів сучасних географічних досліджень	6	2		-	-	3
Модульна контрольна робота	2		1	-	-	1
Разом за модуль	47	16	6	-	-	25
Разом за семестр	90	30	14	-	-	46

заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 105					
	Форма навчання: <i>заочна</i>					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Тема 1. Вступ до спеціальності Е4 «Науки про Землю» освітньої програми «Географія».	6	0,5	2	-	-	5
Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу ”Вступ до фаху”	7	0,5		-	-	5
Тема 3. Структура системи географічних наук	5	0,5		-	-	6
Тема 4. Коротка історія розвитку географії	5	1		-	-	6
Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі.	7	0,5		-	-	5
Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні	7	0,5		-	-	5
Тема 7. Еволюція уявлень та сучасні погляди про об'єкт і предмет географії.	6	0,5		-	-	5
Тема 8. Природнича географія з початку зародження до Нового часу	7	0,5		-	-	5

Тема 9. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття	7	0,5	2	-	-	5
Тема 10. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.)	7	0,5		-	-	5
Тема 11. Формування наукових географічних шкіл	6	0,5		-	-	5
Тема 12. Розвиток географії України в радянський період.	6	0,5		-	-	5
Тема 13. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань	7	0,5		-	-	6
Тема 14. Методологія географічних досліджень	8	0,5		-	-	5
Тема 15. Групування методів сучасних географічних досліджень	7	0,5		-	-	5
Разом за семестр	90	8	4	-	-	78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Географічні знання давніх культурних народів. Виникнення і розвиток природничої географії у світі	2	0,5
2	Розвиток української географічної науки	2	0,5
3	Суть сучасної географії в уявленні представників різних наукових шкіл	2	0,5
4	Сучасні напрямки природничо-географічних досліджень	2	0,5
5	Центри розвитку природничо-географічної науки в Україні	2	0,5
6	Класифікація, порівняння і узагальнення географічних об'єктів і явищ. Робота з географічними картами.	2	0,5
7	Організація та проведення польових досліджень. Методи досліджень. Камеральна обробка польових даних, оформлення результатів та їх захист.	2	1
Разом		14	4

6.4. Самостійна робота

з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вступ до спеціальності «Науки про Землю».	3	5
2	Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу "Вступ до спеціальності".	3	5
3	Структура системи географічних наук.	3	5
4	Коротка історія розвитку географії.	3	5
5	Наукові передумови виникнення географічної науки в світі.	4	6
6	Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні.	3	5
7	Еволюція уявлень про об'єкт і предмет географії.	3	5
8	Сучасні погляди на об'єкт і предмет природничої географії.	3	5
9	Природнича географія з початку зародження до Нового часу.	3	5
10	Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття.	3	5
11	Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.).	3	5

12	Географія України в радянський період.	3	5
13	Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань.	3	6
14	Методологія географічних досліджень.	3	6
15	Групування методів сучасних географічних досліджень.	3	5
	Всього	46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійний пристрій для проведення лекційних занять, персональні ноутбуки, планшети.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

Обладнання: Географічні карти і атласи, довідники, збірники тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Зубик А. І., Лозинський Р. М. Сучасна географічна освіта і наука: навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів / Львів, 2022. 383 с.
2. Гукалова І.В., Мальчикова Д.С. Вступ до фаху: географія і суспільство. – Херсон: ОЛДІ Плюс, 2015. – 268 с.
3. Наукова спадщина географів: навчально-методичний посібник. (Електронне видання) / Київ: Педагогічна думка, 2024. - 99 с.
4. Булава Л.М. Вступ до географії: Навчальний посібник. – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2010. – 32 с.
5. Влах М. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібник для самостійної роботи студентів / М. Влах, Л. Котик. – Ч. 2. : Допоміжні навчальні матеріали. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 138 с.
6. Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу: навч.-метод. посібник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. 172 с.

Допоміжна література

1. Влах М. Р. Історія географії : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 336 с.
2. Шаблій О. Основи суспільної географії. – Львів: ЛНУ ім. І Франка, 2012. – 296 с
3. Лозинський Р. М. Від традиційної до нової культурної географії або історія появи географії як гуманітарної науки / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 4, Географія і сучасність : Збірник наукових праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. - Вип. 25. - С. 59-67
Режим доступу: <http://lozynskyj.blogspot.com/2011/07/blog-post.html>
4. Топчієв О. Г. Предметна область географії та її сучасні методологічні трансформації / О. Г. Топчієв // Український географічний журнал. - 2016. - № 1. - С. 64-69. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UGJ_2016_1_13
5. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: навчально-методичний посібник / Т. М. Димань, О. А. Боньковський, А. Г. Вовкогон / БНАУ, 2017. 106 с
6. Міжнародна хартія географічної освіти//Географія та основи економіки в школі. – 2000. – № 2. – С. 3 - 12.

7. Олійник Я. Географічна наука в Україні : становлення і розвиток. К. : Ніка-Центр, 2007.148с.
8. Пащенко В. М. Методологія та методи наукових досліджень : підручник. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2011. 256 с.
9. Петлін В. М. Системна природнича географія : монографія. Львів : Вид. центр ім. І. Франка, 2011. 249 с.
10. Пістун М. Д. Розвиток суспільної географії в Україні у ХХ – на початку ХХІ сторіччя : монографія. К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2009. 112 с.

Інформаційні ресурси

1. Географічний портал. - <http://geosite.com.ua/index/0-66>
2. Географія. Режим доступу - <http://www.geograf.com.ua>
3. Інформаційний портал Географія. Режим доступу - <https://sites.google.com/site/osvitnires/osvita/navcalni-pred/geografia>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Вебсайт]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]: [Вебсайт]. – Режим доступу: <https://nlu.org.ua/>
7. Інститут географії НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://igu.org.ua>.
8. Історія української географії : всеукр. наук.-теор. часопис [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrtur.narod.ru/istoukrgeo/isorukrgeo.htm>.
9. Український географічний журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrgeojournal.org.ua>.
10. Journal of Geographical Systems [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.scirp.org/journal/jgis>.
11. Journal of Geography, Politics and Society [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.ejournals.eu/JGPS>.
12. National Geographic Society [Electronic resource]. — Mode of access : <http://www.nationalgeographic.com>.
13. Polish Geographical Review [Electronic resource]. Mode of access : <http://rcin.org.pl/igipz/dlibra/publication?id=162&tab=3>.